तया व्याध्याद्यभिभवो न भवेत्। अतएव नारदः "व्याधिता सम्भ्रमा व्यग्रा राजकर्मपरायणा। आमन्त्रिता चेन्नागच्छेदद्रण्ड्या बड्वा स्मृता" इति। पारदार्य प्रसङ्गात् कन्यायामपि दण्डमाह याज्ञवल्क्यः "अलङ्कृतां हरन् कन्यासुत्तमं त्वन्यथाऽधमम्। दण्डं दद्यात् सवर्णासु प्रतिलोम्ये वधः स्मृतः" इति। अलङ्कृतां विवाहाभिमुखीं तां सवर्णां कन्यामपहरन् उत्तमसाहसं दण्डनीयः। तदनभिमुखीं हरन् प्रथमसाहसम्। उत्कृष्टवर्णजातां हरतः क्षत्रियादेर्वध इत्यर्थः। आनुलोम्येन सकामाहरणे न दण्डस्तथा च स एव "सकामास्वनुलोमासु न दोषस्त्वन्यथा दमः" इति। कन्यादूषणे दण्डमाह स एव "दूषणे तु करच्छेद उत्तमायां वधः स्मृतः। शतं स्त्रीदूषणे दद्यात् द्वे तु मिथ्याभिशंसने" इति। "पन्थानं गच्छन् शतं दाप्यो हीनां स्त्रीकाङ्क्षी मध्यमम्" इति। यदकामां कन्यां बलात्कारादिना प्रसह्य दूषयति तदा करच्छेदः। यदा तु अङ्गुलिप्रक्षेपेण तामेव योनिक्षतां कुर्वन् दूषयति तदा विशेषमाह मनुः "अभिषङ्ग्य तु यः कन्यां कुर्याद्दर्पेण मानवः। तस्याशु कर्त्ये अङ्गुल्यौ दण्डञ्चार्हति षट् शतम्" इति। सकामदूषणेऽप्याह स एव "सकामां दूषयन् कन्यां नाङ्गुलिच्छेदमर्हति। द्विशतं तु दमं दाप्यः प्रसङ्गविनिवृत्तये" इति। यदा कन्या विदग्धा वा कन्यां दूषयति तदाप्याह स एव "कन्यैव कन्यां या कुर्यात्तस्यास्तु द्विशतो दमः। या तु कन्यां प्रकुर्यात् स्त्री सा सद्यो मौण्ड्यमर्हति। अङ्गुल्योरेव वा छेदः खरेणोद्वहनन्तथा" इति कुर्यात् योनिक्षतवतीमिति शेषः। यदा पुनरुत्कृष्टजातीयां कन्यां सकामामकामां वाभिगच्छति तदा हीनस्य क्षत्रियादेर्वधः। यदा सकामां सवर्णामभिगच्छति तदा शुल्कं गोमिथुनं तत्पित्रे दद्यात्। अनिच्छति तस्मिन् दण्डरूपेण राज्ञे दद्यात्। सवर्णामकामाङ्गच्छतो वध एव। तदाह मनुः "उक्तमार्षभमानस्तु लघ्वन्योर्वधमर्हति। शुल्कं दद्यात् सेवमानः प्रसादमिच्छेत् पिता यदि। योऽकामां दूषयेत् कन्यां स सद्यो वधमर्हति। सकामां दूषयंस्तुल्यो न वधं प्राप्नुयाच्चरः" इति। चाण्डाल्यादिगमने दण्डमाह याज्ञवल्क्यः "अन्त्याभिगमने त्वङ्गं कुर्वन्नेव प्रवासयेत्। शूद्रस्यान्त्य एव स्यादन्त्यस्यान्त्यागमे वधः" इति। अन्त्या चाण्डाली तद्गमने तत्प्रायश्चित्तानभिमुखान् "सर्वस्वहरणान्तं दण्डयित्वा" इति मनुवचनानुसारेण पणसहस्रं दण्डयित्वा कृतसितवर्णेन भगाकारेणाङ्कयित्वा खराद्गर्दभं वासयेत्। शूद्रः पुनश्चाण्डालीङ्गच्छंश्चाण्डाल एव। अङ्कन एवेति माधवीये पाठः। चाण्डालस्य तत्कृष्टजातिस्त्र्यभिगमने वध एवेत्यर्थः। योनिव्यतिरिक्तस्थले गच्छतो दण्डमाह स एव "अयोनौ गच्छतो योषां पुरुषं वाऽभिमेहतः। चतुर्विंशतिको दण्डस्तथा प्रव्रजितागमे" इति। यस्तु योषां मुखादावभिगच्छति पुरुषं वाभिमुखं मेहति तथा प्रव्रजितां वा गच्छति असौ चतुर्विंशतिपणा दण्डनीय इत्यर्थः। स्त्रीकृते संग्रहणे दण्डमाह बृहस्पतिः "गृहमागत्य या नारी प्रलोभ्य स्पर्शनादिना। कामयेत् तत्र सा दण्ड्या नरस्याङ्गदमः स्मृत" इति वचसा स्त्रियं प्रलोभ्य गच्छतः पुरुषस्य यो दण्डस्तदर्धं दण्ड्या"।

स्त्रीसभ न॰ स्त्रीणां सभा स्त्रीवत्सम्। स्त्रीसमाजे।

स्त्रीसेवा स्त्री इत॰। स्त्रीसम्भोगे व्यवायमधर्मेण नारीसेवने

स्त्रीस्वभाव पु॰ स्त्रिया इव स्वभावो यस्य। १अन्तःपुररक्षके महल्लके शब्दमा॰ इत॰। २स्त्रीणां शीले च। स्त्रीपुंधर्मशब्दे दृश्यम्।

स्त्रैण न॰ स्त्रियां इदम् अण् नञ्। १स्त्रीस्वभावे "स्त्रैणेन भीता विकृतिं लभिष्या" भट्टिः। २स्त्रीविषये स्त्रिया अपत्यं स्त्रीणां समूहो वा अण्। ३स्त्र्यपत्ये स्त्रीसमूहे न॰।

स्थ त्रि॰ स्था-क। १स्थितिशीले प्रायेण उत्तरपदस्थित एवायं प्रयुज्यते यथा पथस्थः मार्गस्थः। २स्थले पु॰ शब्दर॰।

स्थग संवरणे भ्वा॰ पर॰ सक॰ सेट् घटा॰ सिचि न वृद्धिः। स्थगति अस्थगीत्। अयोपदेशत्वमस्य चिन्त्यमूलम्।

स्थग त्रि॰ स्थग-अच्। धूर्ते शब्दर॰।

स्थगन न॰ स्थग-ल्युट्। आच्छादने हेमच॰।

स्थगित त्रि॰ स्थग-क्त। १आवृते २तिरोहिते हेमच॰।

स्थगी स्त्री स्थग्यतेऽनया घञर्थे क गौरा॰ ङीष्। ताम्बूलपात्रे करङ्के हेमच॰।

स्थगु न॰ स्थग-उनु। गड्डो (कुब्ज) "तदेव स्थगु यद्दीर्घं रथघोणमिवायतम्। कम्बाथां च प्रतीता च लेपयिष्यामि ते स्थगु" रामा॰ बा॰ ९च॰।

स्थण्डिल न॰ स्थल-इलच् नुक् लस्य डः। १चत्वरे उच्चत्वनतिशून्ये समीकृते प्रदेशे अमरः। "निषेदुषी स्थण्डिल एव केवले" कुमारः। २यज्ञार्थं परिष्कृतस्थाने शब्दर॰